1. Ochrona przed hałasem od wentylacji podstawowej

1.1 Podstawa formalna

1. Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady Europejskiej z dnia 25 czerwca 2002 w sprawie oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku. Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich L 189/12
2. Commission recommendation C(2003)2807 concerning the guidelines on the revised interim computation methods for industrial noise, aircraft noise, road traffic and railway noise, and related emission data.
3. Ustawa z dnia 07.07.1994 r. Prawo Budowlane (Dz. U. Nr 207, poz. 2016, z 2003 r. z późniejszymi zmianami).
4. Ustawa Prawo ochrony środowiska (Dz.U.06.129.902 z późniejszymi zmianami)
5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.02.75.690).
6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 czerwca 2011 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane metra i ich usytuowanie (Dz.U.11.144.859).
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, poz. 1109
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 4 listopada 2008 r w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobranej wody. Dziennik Ustaw Nr 206, poz. 1291. Załącznik 6 „Metodyka referencyjna wykonywania okresowych pomiarów hałasu w środowisku pochodzącego od instalacji lub urządzeń, z wyjątkiem hałasu impulsowego”.
9. PN-B-02151-02:1987 Akustyka budowlana - Ochrona przed hałasem pomieszczeń w budynkach - Dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w pomieszczeniach
10. PN-EN 12354-4 Akustyka budowlana, określanie właściwości akustycznych budynków na podstawie właściwości elementów; część 4 przenikanie hałasu z budynku do środowiska.
11. PN-ISO 9613-2 Akustyka. Tłumienie dźwięku podczas propagacji w przestrzeni otwartej. Ogólna metoda obliczania.

1.2 Założenia projektowe

Na stacji C06 z torami odstawczymi znajdują się trzy wentylatornie podstawowe. W każdej wentylatorni działają dwa wentylatory osiowe. Po stronie zewnętrznej każda wentylatornia jest połączona z terenową czerpnio-wyrzutnią. Po stronie wewnętrznej w przypadku wentylatorni stacyjnej Nr 1 powietrze jest prowadzone do przestrzeni nad peronem i dalej przez otwory w stropie do hali peronowej. W przypadku wentylatorni torów odstawczych Nr 2 i Nr 3 po stronie wewnętrznej powietrze przepływa otworami w stropie do tunelu znajdującego się poniżej. Zgodnie z założeniami projektowymi występują dwa warianty pracy wentylatorów:

a) Normalne warunki eksploatacyjne, jeden wentylator działa na zmniejszonych obrotach z wydajnością 50%.

b) Warunki awaryjne, w przypadku pożaru wentylatory działają z pełną wydajnością.

W warunkach normalnej eksploatacji poziom hałasu emitowanego przez wentylatory nie powinien przekraczać wartości dopuszczalnej w środowisku zewnętrznym, oraz wartości dopuszczalnej przyjętej w hali peronowej. W warunkach awaryjnych (pożar) hałas wentylatorów na peronie należy ograniczyć do poziomu umożliwiającego sprawne funkcjonowanie instalacji DSO. W warunkach awaryjnych nie obowiązują wymagania akustyczne w środowisku zewnętrznym.

Po stronie czerpni i po stronie peronu (tunelu) będą zastosowane typowe szczelinowe tłumiki akustyczne o długości 3m, zamontowane bezpośrednio po obu stronach każdego wentylatora. Na ścianach i na stropie w każdej wentylatorni, oraz w komorach i kanałach dolotowych do czerpni i w komorach i kanałach po stronie peronu (tunelu), będzie zastosowana wykładzina dźwiękochłonna z wełny mineralnej o grubości 10 cm w welonie szklanym, przykrytej blachą 0,5 mm perforowaną o stopniu perforacji co najmniej 30%.

1.3 Emisja hałasu do środowiska

Stacja C06 z torami odstawczymi znajduje się pod ul. Górczewską na odcinku pomiędzy ul. Ciołka i ul. Krępowskiego. Zgodnie z mapą akustyczną Warszawy przy najbardziej eksponowanych elewacjach budynków mieszkalnych znajdujących się w pierwszej linii od ul. Górczewskiej długookresowy poziom dźwięku L_{DWN} hałasu ulicznego wynosi obecnie 75dB, a wskaźnik L_N dla pory nocnej 67-72dB.

Rodzaje terenów podlegających ochronie akustycznej są określone w Ustawie *prawo ochrony środowiska* [4]. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, zostały ustalone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [7]. Dopuszczalne wartości poziomu hałasu są wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\,D}$ oraz $L_{Aeq\,N}$ odpowiednio dla pory dziennej (6.00-22.00) i pory nocnej (22.00-6.00). Źródła hałasu związane z wentylacją i wyposażeniem technicznym metra należy zaliczyć do grupy obejmującej „pozostałe obiekty i działalność będącą źródłem hałasu”. Dla tej grupy do oceny warunków akustycznych przyjmuje się przedział czasu

odniesienia dla pory dziennej równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym, natomiast dla pory nocnej przedział równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy. Wartości dopuszczalne obowiązujące w przypadku hałasu od urządzeń technicznych związanych z eksploatacją II linii metra zamieszczono w tablicy 1.

Tablica 1. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku od wentylacji metra

Lp	Przeznaczenie terenu	dzień	noc
		$L_{Aeq\ D}$	$L_{Aeq\ N}$
1	Strefa ochronna „A" uzdrowiska Tereny szpitali poza miastem	45 dB	40 dB
2	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży [1)] Tereny domów opieki społecznej Tereny szpitali w miastach	50 dB	40 dB
3	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego Tereny zabudowy zagrodowej Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe[1)] Tereny mieszkaniowo usługowe	55 dB	45 dB
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców[2)]	55 dB	45 dB

[1)] W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
[2)] Strefa śródmiejska miast powyżej 100tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys. można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

W rejonie stacji C06 obowiązują dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące tereny położone po obu stronach ul. Górczewskiej:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Olbrachta, Uchwała Nr LVI/1669/2009 Rady m. st. Warszawy z dnia 28 maja 2009 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru Ulrychowa w rejonie ul. Księcia Janusza, Uchwała Nr LX/1830/2009 Rady m. st. Warszawy z dnia 27 sierpnia 2009 r.

Wszystkie terenowe czerpnio-wyrzutnie są zlokalizowane po południowej stronie ul. Górczewskiej. Wentylatornia stacyjna Nr 1 oraz wentylatornia torów odstawczych Nr 3 znajdują się na terenie oznaczonym literą U, który jest przeznczony pod usługi. Wentylatornia torów odstawczych Nr 2 znajduje się na terenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczonymi usługami 25MW(U). Dopuszczalny poziom hałasu dla terenu MW(U) odpowiednio w porze dziennej/nocnej wynosi 55/45dB (tab1, p.3).

Po północnej stronie ul. Górczewskiej znajdują się tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usług 4B, 4C, 5F MW/U oraz teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej

z dopuszczeniem usług 13A MW(U). Dopuszczalny poziom hałasu dla tych terenów w porze dziennej/nocnej wynosi 55/45dB.

Działanie wentylatorni podstawowych i innych urządzeń emitujących hałas na zewnątrz nie może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu obowiązującego we wnętrzu pomieszczeń znajdujących się w sąsiednich budynkach. Wymagane wartości określa norma *PN-87/B-02151/02 (*tablica 2). Wymagania obowiązują dla pomieszczeń w pełni umeblowanych (wyposażonych) zgodnie z przeznaczeniem przy zamkniętych oknach i drzwiach.

Tablica 2. Dopuszczalny poziom dźwięku A hałasu od urządzeń wyposażenia technicznego metra przenikającego do pomieszczeń w sąsiednich budynkach.

Przeznaczenie pomieszczenia	Równoważny poziom dźwięku A, dB	
	dzień	noc
Pomieszczenia mieszkalne w budynkach mieszkalnych	35	25
Kuchnie i pomieszczenia sanitarne w mieszkaniach	40	40
Sale kawiarniane i restauracyjne, sale sklepowe	45	-

Poziomy mocy akustycznej przyjętego na obecnym etapie referencyjnego wentylatora osiowego działającego w normalnych warunkach eksploatacyjnych z wydajnością 50% podano w tablicy 3. Po obu stronach wentylatora będą zastosowane typowe tłumiki szczelinowe o długości 3m. Skuteczność tłumików w odniesieniu do charakterystyki widmowej wentylatora określono w oparciu o dane firmy TROX. Analizowano różne typy tłumików oraz różną konfigurację szczelin zakładając, że powierzchnia netto przepływu wynosi 40-50% całkowitego przekroju tłumika. Zgodnie z wynikami obliczeń skuteczność tłumika o długości 3m wynosi 22- 37dB zależnie od przyjętego ostatecznie typu i konfiguracji.

Tablica 3. Poziom mocy akustycznej referencyjnego wentylatora osiowego, wydajność 50%, n=750 min^{-1}, V= 110 000m^3/h.

Wentylator C07	Poziom mocy akustycznej L_W, dB									
	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	L_{WA}	L_{lin}
strona tłoczna	101	106	108	108	106	101	94	84	**110**	113.7
strona ssąca	98	103	105	105	103	98	91	81	107	110.7
obudowa	64	71	75	77	76	72	65	55	79.7	81.9

Poziom mocy akustycznej wentylatora działającego z wydajnością 50% wynosi L_{WA}=110dB (tab. 3). Zastosowane tłumiki akustyczne o długości 3m oraz system wytłumionych kanałów pomiędzy wentylatornią, a czerpnią powietrza ograniczą poziom hałasu wewnątrz samej czerpnio-wyrzutni odpowiednio do;

- 55 dB w przypadku wentylatorni Nr 2 znajdującej się na ternie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie budynku Okocimska 2;

- 60 dB w przypadku pozostałych dwóch czerpnio-wyrzutni.

Poziom hałasu emitowanego na zewnątrz do środowiska obliczono za pomocą programu komputerowego IMMI, stosując metodę zgodną z Dyrektywą [1] oraz zaleceniami dokumentu [2]. Terenowe czerpnio-wyrzutnie zostały zamodelowana jako źródło hałasu zgodnie z normą *PN-EN* 12354-4. Wyniki obliczeń emisji hałasu do środowiska przedstawiono graficznie na rysunkach 1-3 odrębnie dla każdej czerpnio-wyrzutni, warunki dopuszczalne w środowisku są spełnione. Uzyskany poziom hałasu zewnętrznego gwarantuje również, że będą zachowane warunki dopuszczalne określone w normie PN-87/B-02151/02 dla pomieszczeń znajdujących się we wnętrzu sąsiednich budynków.

W projekcie wykonawczym należy dobrać konkretne wentylatory i tłumiki akustyczne w taki sposób, aby w warunkach eksploatacyjnych poziom hałasu wewnątrz czerpnio-wyrzutni Nr 2 znajdującej się w sąsiedztwie budynku Okocimska 2 nie przekraczał L_{Aeq} = 55dB, a wewnątrz pozostałych dwóch czerpnio-wyrzutni nie przekraczał L_{Aeq} = 60dB. Jeżeli te warunki nie zostaną spełnione należy przeprowadzić ponowną analizę akustyczną i w razie konieczności zastosować dodatkowe środki ochrony przed hałasem.

Rys. 1. Stacja C06, terenowa czerpnio-wyrzutnia Nr 1, emisja hałasu do środowiska, pora nocna.

Rys. 2. Stacja C06 tory odstawcze, terenowa czerpnio-wyrzutnia Nr 2, emisja hałasu do środowiska, pora nocna.

Rys. 3. Stacja C06 tory odstawcze, terenowa czerpnio-wyrzutnia Nr 3, emisja hałasu do środowiska, pora nocna.

1.4 Hałas na peronie

Wentylatornia stacyjna. W warunkach eksploatacyjnych dla zapewnienia zrozumiałość podawanych komunikatów oraz zachowania odpowiedniego poziom komfortu, poziom hałasu od wentylacji podstawowej na peronie nie powinien przekraczać L_A = 60 dB. Poziom mocy akustycznej jednego wentylatora działającego w warunkach eksploatacyjnych z wydajnością 50%, podano w tablicy 3.

W warunkach awaryjnych tło akustyczne na peronie powinno być ograniczone do poziomu zapewnianiającego zrozumiałości komunikatów DSO. Poziomy mocy akustycznej przyjętego obecnie wentylatora o wydajności V= 220 000m^3/h, pracującego na pełnych obrotach n=1500 min $^{-1}$ podano w tablicy 4.

Tablica 4. Poziom mocy akustycznej referencyjnego wentylatora osiowego, wydajność 100%, n=1500 min^{-1}, V= 220 000m^3/h.

Wentylator C07	Poziom mocy akustycznej L_W, dB									
	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	L_{WA}	L_{lin}
strona tłoczna	116	121	123	123	121	116	109	99	**125**	128.7
strona ssąca	113	118	120	120	118	113	106	96	122	125.7
obudowa	79	86	90	92	91	87	80	70	94.7	96.9

Poziom tła akustycznego na peronie zależy od hałasu wentylacji oraz hałasu pociągów stojących na stacji. Równoważny poziom dźwięku A od jednego stojącego pociągu wynosi ok. 72 dB (rys. 4), w przypadku dwóch pociągów wzrasta do ok. 75 dB. Poziom dźwięku A od wentylacji podstawowej nie powinien w takiej sytuacji przekraczać 72 dB. Sumaryczny poziom hałasu od wszystkich wymienionych źródeł wynosi ok. 77dB, przy projektowaniu instalacji DSO na peronie należy przyjąć tło akustyczne na poziomie 77-80dB.

Rys. 4. Poziom hałasu na peronie podczas postoju jednego pociągu francuskiego.

Zastosowane tłumiki akustyczne o długości 3m i wykładziny dźwiękochłonne pozwolą ograniczyć poziom hałasu na peronie do przyjętych wartości dopuszczalnych tj. 60dB w warunkach eksploatacyjnych oraz 72dB w warunkach awaryjnych. Tłumiki akustyczne należy dobrać w fazie projektu wykonawczego odpowiednio do parametrów ostatecznie wybranych wentylatorów.

Wentylatornie torów odstawczych. W obu wentylatorniach torów odstawczych po stronie tunelu będą zastosowane tłumiki akustyczne długości 3m oraz wykładziny dźwiękochłonne. Najbliższe otwory nawiewno-wywiewne w stropie przy wentylatorni Nr 2 znajdują się w odległości ok. 160m od peronu. Zastosowane zabezpieczenia akustyczne gwarantują, że działanie obu wentylatorni torów odstawczych nie będzie miało wpływu na warunki akustyczne panujące na peronie stacji C06.

1.5 Hałas w wentylatorni

Wentylatornie podstawowe nie wymagają stałej obsługi, ekipy remontowe należy wyposażyć w indywidualne środki ochrony słuchu. Wentylatory należy posadowić za pośrednictwem wibroizolatorów dostosowanych do parametrów konkretnych urządzeń zgodnie z zaleceniami producenta i ustaleniami projektu wykonawczego.